

401/11958

ישראל
ספריה

הירחון הישראלי לבוכלאות

3 מתוך חמשת מפקדי המחתרות
שיופיע לקראת יום העצמאות

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

3-4
1978

מכר / מאגר

"תביר 78"

תערוכת הבולים הלאומית התשיעית

ירושלים 1978

הגדולה בתערוכות בולים לאומיות בארץ

23 באפריל — 2 במאי 1978

הכינו ל"תביר 1978"

ובואו לראותה בבנייני האומה

בירושלים

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Montly • Fédération des Sociétés Philatéliques Israelienues

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: ARIE LYNN

9, Kahanstam St., Tel-Aviv, Israel

העורך: אריה לין

המערכת: רחוב כהנשטם 9, תל-אביב

MARCH—APRIL 1978

No. 3—4 (134)

אדר, תשל"ח

בטור אחד

התוכן:

3	בטור אחד
4	הכנות ל"תביר 78"
5	מפת מידבא בגליון בולאי
6	גליקסברג, קרקואר ולבנון
7	הדואר הצבאי בגליפולי
8	אולימפיאדת מוסקוה
9	בולי קק"ל
10—11	מוטיבים יהודיים בבריה"מ
12	יודאיקה
13	מכאן ומכאן
14	משחרר בבולים מזויפים
15	בולי שלום
16	חלודה — אויבת הבולים
17	בולי "היט ריבר"
18	בהתאחדות
19	באגודות

מאז קום המדינה מציינים את בולי ישראל ציירים ישראליים, להוציא כמה בולים שצוירו על-ידי הצייר היהודי אברהם גיימס מבריטניה (גיימס צייר את שני בולי המכביה, בול מלווה עצמאות, בול ביל"ו וכול השואה 1973).

במשך שנים לא נהגו בדואר שלנו לציין את שם הצייר בשולי הבולים, כנהוג במדינות רבות, אולם לפני כמה שנים (1971) תוקן הדבר. עתה מופיע על כל בולי ישראל שם הצייר (במסגרת הלבנה בשולי הבול).

לכאורה באו על סיפוקם כל אלה שביקשו לראות את שמו של היוצר בגוף יצירתו, שלא לדבר על הציירים עצמם, שלהם ודאי היה בכך עניין הקשור בהמשך הקאריירה שלהם. גם לנו, המבקרים, נראה הדבר כעקרוני ולכן אין זה מובן כלל מדוע בבולים מסוימים, שצוירו על-פי יצירות קיימות, נמנע פרסומו של שם הצייר המכין את הבול.

פעמים אחדות הופיעו בולי ישראל, שצוירו על-פי מוצגים מוזיאוניים, בלי שמו של הצייר שצייר אותם, אף-על-פי שהוא השקיע בהם עבודה ורעיונות עיצוב כמו ביצירה מקורית. והרי הבול — ציורו, עיצובו, מיקומו, הטקסטים שעליו, קביעת הצבעים — הוא יצירתו של המעצב.

בין בולי ישראל יש כאלה שהודפסו על-פי צילומי נוף. במקרים כאלה אולי אין סיבה לציין שמו של הצייר, כי הצילום מופיע בבול

(המשך בעמוד 4)

התאחדות אגודות הבולאים בישראל

ת.ד. 2896 תל-אביב

*

Fédération des Sociétés
Philatéliques Israelienues

P.O.B. 2896 Tel-Aviv, Israel

הכנות נמרצות ל"תביר 1978"

נשלח חומר פרסומי על התערוכה וכן יודבקו כרזות צבעוניות בבתי-הספר. חוזר המנהל ה-כללי של משרד החינוך פונה אל מנהלי בתי-הספר להקדיש פרק נכבד לנושא במסגרת תוכנית הלימודים השנה.

תו התעלומה של התערוכה שעוצב בידי ה-גרפיקאית רות לזין מתאר את יונת השלום על רקע נוף ירושלים.

המחשך מעמוד 3

ללא כל עיטור נוסף. השירות הבולאי נוהג, משום-מה, בניגוד להגיון ודיוקא בצד בולים אלה מזכירים את שם הצייר, אמנם לא בבול עצמו, אבל בקטלוג.

בפברואר, למשל, הופיעו שלושה בולי כתובות המצויות במוזיאון ישראל בירושלים. בבו-לים אלה מופיעים קטעי-כתובות, והבולים עוצבו על-ידי הצייר א. אדלר, אולם שמו של האמן לא הודפס בבולים. אני מניח שלא ב-טעות לא הודפס הפעם שמו של הצייר, אבל אין מבין מדוע. בקטלוג בולי ישראל מצאתי כמה בולים שגם בהם אין משום יצירה מקורית, כמו, למשל, בול מגילת העצמאות. אבל דווקא בבולים אלה, שהם תעתיק מדויק של מגילת העצמאות, אכן מופיע שם הצייר.

כדי שלא להחשיך את השירות הבולאי ב-מדיניות של איפה ואיפה נביא דוגמה אחרת, שיש בה כדי להעיד על חוסר-הגיון בהדפסת השמות יותר מאשר על מדיניות. ב-1972 הו-פיעו ארבעה בולי מועדים עם ציורי ארונות-קודש שהובאו מאיטליה. בכל בול מופיע ארון קודש אחר, שלמעשה איננו אלא תעתיק או-טנטי של הארונות המצויים בבתי-כנסת שונים בארץ. בולים אלה, דומים מבחינת אפיים לבולי הכתובות, צוירו על-ידי א. אדלר, אולם בבולי ארונות הקודש שמו של האמן מופיע ואילו בבולי הכתובות איננו מופיע. אכן, צדק אולי יש כאן, אבל הגיון לא.

אריה לזין

תערוכת הבולים התשיעית הלאומית "תביר 78" תיפתח ב-23 באפריל ותינעל בשניים במאי השנה. התערוכה מתקיימת במסגרת אי-רועי הגיגות ה-30 למדינת ישראל. נושאה ה-מרכזי יהיה הפעם ירושלים ויוצגו בה אוס-פים - מן הידועים והיקרים ביותר בעולם בנושא זה.

עקב מגבלות בשטח התערוכה בבנייני האו-מה בירושלים יוצגו בתערוכה 700 מסגרות בלבד. מספר זה מהווה שיא בתערוכה לאומית שנערכה עד כה בארץ!

השירות הבולאי ינפיק לכבוד התערוכה גליון זיכרון מיוחד. נושא הגליון הוא מפת הפסיפס הקדומה, של מידבא. השירות הבולאי יעניק כרטיס-כניסה חינם לכל מינוייו. זה הישג מר-שים כיוון שיש להניח כי ימשוך לתערוכה עש-רות-אלפים מכל רחבי הארץ בחופשת הפסח השנה.

חותמות מיוחדות יוקדשו לאירועים השונים בתערוכה: "יום ירושלים", "30 שנה למדי-נה", "יום הנוער", "יום האספן" ועוד. חידוש מיוחד בערוכה יהיה הענקת פרסים לבני-נוער במסגרת אירועי "יום הנוער" מחוץ למשתת-פים בתערוכה. בני נוער שיביאו אוספיהם לחבר שופטים מיוחד בתערוכה, שיבחר בתצוגות ובאלבומים הנאים ביותר, יזכו בתשורה מת-אימה.

מר י. שיפמן, מנהל מחלקת החינוך בעיריית ירושלים, שבעצמו אספן בולים גלהב, גילה התעניינות והבנה לתערוכת "תביר 78". מע-רכת החינוך העירונית והאגף לחינוך חברתי יעודדו את ציבור התלמידים בירושלים לבקר בתערוכה. משרד החינוך והתרבות דואג להפיץ מידע בקרב ציבור התלמידים ברחבי הארץ.

מפת מידבא בגליון בולאי

רב אם הבולאים יתלהבו ממנו, בעיקר מבחינת נושאו. ארכיאר לוגיה ומפות אינם מן הנושאים הנפוצים בבולאות, אבל אין זה אומר, כמובן, שאספני בולייתערור כות או גליונות זכרון או סתם בולי ישראל, ואפילו משקיעים, לא ישקיעו כסף רב בגליון הזה, גם אם נושאו אינו לרווחם.

"התחשבות" יצטרך להוציא כסף רב על הבולים הצפויים השנה. גליון הזכרון של "תביר" יעלה 15 ל"י (במקום 20 ל"י, כפי שנקבע תחילה). ערך הבולים שבגליון יהיה נמוך בהרבה, כי תוספת המחיר לכל גליון נועדה לסיסוי הוצאות של תערוכות בולים. אשר לציורו של הגליון, ספק

הפסיפס הצבעוני שנמצא ב"מידבא" הוא ודאי היפה מבין המפות העתיקות המתארות את ארץ-ישראל בתקופה הקדומה. זו מפה ממש ובשוליה מתוארים אף האזורים הסמוכים לארץ-ישראל, כמו מצרים התחתונה, סיני וסוריה הדרומית. מפת מידבא הוכנה במאה ה-6 לספה"נ, ואם כי היא חסרה קנה-מידה, והעצמים המתוארים בה מודגשים לפי חשיבותם מבחינת האמן או מבחינת החשיבות המיוחדת להם, רואים בה חוקרי ארץ-ישראל מקור מצוי ללימוד מצבה התרבותי של הארץ, בתקופה הביזנטית, שבה נתחברה המפה.

המפה תופיע איפוא בגליון זכרון לתערוכת הבולים הלאומית "תביר", שתתקיים בפסח השנה בירושלים. קטע המפה המובא בגליון חולק, על-ידי ניקוב, ל-4 ארבעה בולים, רבעי גליון, כשבכל אחד מהם נקבע הערך הנקוב. הערכים שונים, כמה פעמים, בשל תעריפי הדואר המשתנים אצלנו תכופות ומתוך התחשבות מסוימת בציבור האספנים, שעל אף ה-

"ג ב ע"

מכירה פומבית של בולים

המכירה הקרובה תתקיים ב-31–30 במאי ו-1 ביוני 1978

במכירה כ-3000 פריטים

חומר מיוחד באימפריה הבריטית ☆ מנדט ☆
קלאסיקה של אירופה ומושבות גרמניה.

קטלוג מיוחד יופיע בסוף אפריל

את החומר ניתן לראות מתחילת מאי במשרדנו
רחוב אלנבי 111 (פסז' "תמר"), טלפון 625003.

גליקסברג קרקואר ולבנון

21 בולים ב-1978

לפי תכנית לא סופית של ה-שירות הבולאי, יונפקו בשנת 1978 כ-21 בולי דואר חדשים המס-תכמים בערך נקוב של 95 ל"י ל-סדרה. לאספני הבולים תהיה זאת הכבדה ניכרת בשים לב ל-עובדה כי הם רוכשים לא רק בולים בודדים, אלא גם מעטפות "היום הראשון", שורות עם שו-בליס, צמדות בעלות ארבעה בול-לים, שורות כפולות וכו'. האינ-פלציה הדוהרת במשק, תורגש מאוד בסחר בולי הזכרון.

הקונגרס הציוני ללא בול דואר

הקונגרס הציוני הכ"ט איננו הראשון שלא צויין בבולי הדואר המיוחדים, אולם הוא ודאי ה-ראשון בארץ שאיש לא טרח לה-פיץ בו את חותמת הדואר המיו-חדת שהוטבעה על-ידי דואר יש-ראל בפתיחת הקונגרס. דומני שיש להאשים לא רק את מארגני הקונגרס, כי אם גם את השירות הבולאי.

אנו ערים למיעוט העניין שיש כיום בחותמות הדואר הישרא-ליות המוטבעות באירועים שו-נים, אולם דווקא בשל כך צריך היה לדאוג למתן יתר פירסום לחותמת המיוחדת שניתנה לקונ-גרס השנה.

צים נראים בכמה מצויורי כבעלי חיים או כיצורי אנוש. ליצירותיו נמצאות במוזיאונים בארץ ובחוץ לארץ. לבול הקוצים ערך נקוב של 3.80 ל"י.

מרדכי לבנון — צייר נוף

מרדכי לבנון (1901—1968) בחר לו נתיב מיוחד בין ציירי הנוף הישראלי. הוא צייר בעיקר את נופיהן של הערים הקדושות — ירושלים וצפת. לבול החדש נב-חרה ליצירתו "סימטה בצפת".

לבנון הוא בנו של רב בטרנני סילוואניה, אולם תחילת דרכו ב-ארץ היה בהגשמה חלוצית. ב-משך שנים עבד כפועל חקלאי וכפועל בניין. הוא למד ציור אצל אחיו, שהיה צייר, ואחרי תקופת-זמן שבה לא עסק בציור הת-מסר כולו לאמנות. לבנון הציג תערוכות רבות במוזיאונים בארץ ושלוש פעמים ייצג את ישראל בביאנלה. בול לבנון הוא בערך של 4.40 ל"י.

מעוניין בצמדות מסדרות
מזלות * בולי מעבר *
ערים 1 * ערים 2 * נוף
ד"ר יוסף ואלך
ת.ד. 1414, רחובות
טלפון 054-57274

שלשה בולי אמנות ישראלית הופיעו על-פי מסורת של השנים האחרונות. הפעם מוקדשים הבו-לים ליצירותיהם של חיים גליקס-ברג, ליאופולד קרקואר ומרדכי לבנון. שלוש היצירות שנבחרו נו-עדו לשקף את המיוחד שבכל אמן.

חיים גליקסברג —

חיים גליקסברג (1804—1970) היה מן הציירים הראשונים בארץ שהתייחסו בציוריהם למורכבות הצבע. הוא בלט מאוד בהשוואה לציירים אחרים של שנות העש-רים, שלא עסקו בערכים הציור-יים המופשטים. הציור הישראלי התפתח בכיוון שגליקסברג היה מעורב כל חייו בפעילות התר-בותית בארץ. היה ממייסדי אגו-דת הציירים והפסלים, כתב ספר על ביאליק וספר זכרונות ועבד בהוראת הציור. הוא ייצג את ישראל בביאנלה ב-1958 וקיבל שלוש פעמים את פרס דיזנוף לציור.

גליקסברג עלה לארץ בשנת 1924, מאוקראינה, וגר כל הש-נים בתל-אביב. התמונה "רחוב בירושלים", שנבחרה לבול הח-דש, אפיינית לציורי הנוף של גליקסברג בשנות העשרים. ערכו הנקוב של הבול — 3 ל"י.

קרקואר — רשם קוצים

ליאופולד קרקואר (1890—1954) היה אדריכל ורשם, שהתפרסם ברישומי נוף וברישומי קוצים אחד מרישומי הקוצים נבחר ל-בול החדש. את יסודות המקצוע למד בווינה, שם נולד. רישומיו בישראל היו בעיקר בגיר שחור, על דפים לבנים או צבעוניים. סג-נונו היה מבוסס על קווקווים קצ-רים. בשנים האחרונות רשם ב-עיקר קוצים, שבהם הביע את הוויית הנוף הישראלית. לעתים ניטשטש אצלו הגבול בין הרישום הריאליסטי והסוריאליסטי והקו-

הדואר הצבאי הבריטי בגליפולי

מאת צ'רלס ברסט —

ב-31 באוקטובר 1914 נכנסה תורקיה למלחמה לצד גרמניה ואוסטריה. הבריטים תכננו לכבוש את הדרדנלים ואורגן כח לכיבוש גליפולי. כח זה היה חלק של צבא המזרח התיכון, (Mediterranean Expeditionary Force) ובפיקודו של גנרל המילטון.

הכוח היה מורכב מיחידות בריטיות, אוסטרליות, ניו-זילנדיות, בריגדה הודית ויחידה צרפתית. במסגרת היחידות הבריטיות פעל גם גדוד נהגי הפרדות הארץ-ישראלי, Zion Mule Corps.

גדוד נהגי הפרדות גויס במצרים במחנות הפליטים מארץ ישראל שנמלטו מהתורכים (כ-6000 השתכנו במחנות). ההתארגנות בראשם של טרומפלדור וז'בוטינסקי, היתה ליחידה לוחמת בחזית א"י, אבל השלטונות האנגליים דחו את הרעיון של יחידה לוחמת. טרומפלדור הסכים להקמת יחידת שרותים למלחמה נגד התורכים וקיבל על עצמו הקמת גדוד נהגי הפרדות. קולונל פטרסון נתמנה ב-מארכ 1915 כמפקד הגדוד.

בגדוד היו 4 פלוגות, שמונו 650 איש. לגדוד היו 750 פרדות ו-20 סוסים ואחרי אמונים נשלח הגדוד לגליפולי. 2 פלוגות שרתו בדיוויזיה הבריטית ה-29 בפלוגות עם הכוח האוסטרלי. הפלישה הראשונה היתה ב-25.4.1915. היתקדמות היתה איטית מאוד. כוח נוסף הגיע ב-6.8.1915 — אבל לא היתה כל הצלחה בכבוש חצי האי.

בסוף נובמבר 1915 הוחלט לפנות את הכוח מגליפולי — דבר שבוצע בשני שלבים: כ-

1. **בסיס דאר צבאי Y**
Base Army Post Office Y
הופעל ב-10.4.1915 על האניה Arcadia עד 25.5.1915 —
הועבר אחרי זה לחוף ופעל עד 3.2.1916.

2. **משרדי דאר קבועים (דאר שדה)**
Field Post office SZ 1, SZ 2, SZ 3
(האוסטרלים) SZ 4, SZ 5 פעלו מיולי 1915 עד דצמבר 1915.

3. **דאר המפקדה**
Field Post office GZ
מאפריל 1915 עד ינואר 1916.

4. **משרדי דואר של מפקדי אוגדות**
Field office MH 2 (Anras Corps)
א. האוגדה האוסטרלית — אוגדה מס' 8.
ב. אוגדה בריטית מס' 9 — MH 3.

5. **משרדי דאר של דיוויזיות**
(Divisional FPOs)

א. הדיוויזיה ה-10 —
FPO/D 10, 29, 30, 31

ב. הדיוויזיה ה-11 —
FPO/D 11, 32, 33, 34

ג. הדיוויזיה ה-13 —
FPO/D 13, 38, 39, 40

(המשך בעמוד 8)

הערה: הרשימה על הדואר הצבאי הבריטי, במצרים וארץ ישראל מבוססת על מחקר ופרסום של אוגודת אספני דאר-צבאי באנגליה.

חברה אמריקאית תפיץ בולי בריה"מ

בריה"מ תארה, כידוע, את אולימפיאדת 1980. לקראת המאורע (אולימפיאדה הראשונה ברוסיה הסובייטית) יופיעו שם לפחות 30 בולי-דואר שונים.

הסידרה הראשונה בת 6 בולים, כבר הופיעה. ששת הבולים מתארים שלוש ערים מתוך 15 הערים בברית-המועצות, שבהן יתקיימו המשחקים האולימפיים. בסך-הכל יהיו 15 ערים כאלה, והן יופיעו ב-30 הבולים. אלה נוסף על הסידרה ההגיונית, שתופיע סמוך לפתיחת ה-אולימפיאדה.

הסובייטים מדגישים שחלק מהכנסות האולימפיאדה יופרש למטה האולימפיאדה להוצאות הגדולות של "ההצגה הגדולה". כל בול הוא בערך נקוב של 1 רובל, אבל הודפס עליו ערך-מוסף של 50 קופיקות, לטובת האולימפיאדה. כדי להבטיח הפצה מירבית של הבולים הסובייטיים דאג משרד הדואר למסור את ההפצה לחברת "פרמונט" האמריקאית, שהיא בעלת נסיון רב בסחר בולים ובהפצה בקנה-מידה בין-לאומי.

אגב, בולי-דואר לכיסוי ההוצאות האולימפיות הוצאו כבר באולימפיאדה הראשונה, שהיתה ביוון בשנת 1896. היוונים הוציאו אז 12 בולים, שכיום הם נדירים למדי (ברוסיה הוציאו בולים כאלה בשנת 1905).

ששת הבולים החדשים של בריה"מ מתארים, כאמור, את סמלי שלוש מתוך 15 הערים המכונות "ערי טבעת הזהב": ולאדימיר - בירתו

של הנסיך ולאדימיר ה-2 במאה ה-12; סודל - עיר התרבות העתיקה, ערש הארכיטקטורה במאה ה-10 ואיבנובו - מרכז לטקסטיל מלפני 400 שנה.

הדואר הצבאי הבריטי בגליפולי

(המשך מעמ' 7)

ד. הדביזיה ה-29 (כללה גם את גדוד

נהגי הפרדות) -

FPO/D 29, 86, 87, 88

ה. הדביזיה ה-42 -

FPO/D 42, 125, 126, 172

ו. הדביזיה ה-52 -

FPO/DLL, D52, 1LL, 155, 2LL, 156, 3LL, 157

ז. הדביזיה ה-53 -

FPO/D 53, 158, 159, 160

ח. הדביזיה ה-54 -

FPO/D 54, 161, 162, 163

ט. דביזיות הנחתים המלכותית -

Royal Naval Division,
FPO/TNL, DNL, NL1, NL2, AL3

י. דביזיית רוכבים ה-2 -

Second Mounted Division
FPO/DY, 1Y, SY, HY.

יא. הטיבות עצמאיות -

FPO/EY, LY, SEY, SWY2
Snd Aust LH Bde.

עם פגיו הכוחות עזבו יחידות הדואר עם הכוחות הראשונים והמשיכו לפעול במצרים. הדואר הבסיסי נסגר ב-3.2.1916. משרד הדואר האחרון הפסיק לפעול ב-11.2.1916.

מעוניינים בחליפין

Maihot Laurence Bavisey au Plain 54170 Colomby les Belles, France	Edward M. Midvale 2020 West Hadley St. Phoenix, Arizona 85009 U.S.A.	J.P. Malcolm 11 Almorah Road, Epsom, Auckland 3, New Zealand
Dr. Josef Filipezyk, Trinec I, P.O.B. 173 CSSR, Czechoslovakia	Maurizio Fiume Casella Postale 35 80052 Bellavista (NA-Italia)	Zekai Gunadin SSK Tepecik sh. Ismir — Turkey
Paul Edmont Savard 546½ King* Eduard Ohava Ontario Canada	Mauricio du Riod Apartado Aereo 22235 Bogotá, Colombia Sur América	Om Prakash Taliwal New Kothi, 67/77 204101, Hathras — U.P. (India)

בולי קק"ל בצר בולי דואר

מאת דוד פרלשטיין

לפני מלחמת העולם השנייה היה מקובל, ש"הקופסה הכחולה" של הקרן-הקימת נמ-צאת בכל בית יהודי, ביחד אצל הציונים וב-עיקר במזרח אירופה. היה נהוג למכור בולי קק"ל ליד הקערות בבית הכנסת ערב ימי-חג ומועד, בחתונות ובשמחות.

הרבה יהודים היו נוהגים להוסיף לבול-דאר רגיל, גם בול של קרן קימת לישראל; מלבד העזרה לגאולת הקרקע היו מבטאים ע"י כך את הזיקה לציונות.

את הבולים היו מדפיסים ומפיצים בכל ארצות-התפוצה ואת התמורה היו מעבירים בכל מיני דרכים לארץ ישראל, למען גאולת הקרקע.

אחרי מלחמת העולם השנייה נצטמצמו ה-ארצות, שבהן אפשר היה להדפיס ולהפיץ בו-לים של קק"ל. (לא בארצות מזרח-אירופה ולא בארצות-ערב) לפיכך הגבירה הלשכה ה-ראשית בירושלים את ההדפסה, ועתה מופצים בולים וסמלים (למעלה משש מאות פריטים), במחירים מ-25 אג' עד 7 וחצי ל"י הבול. הבולים נותנים ביטוי על התיישבות ובנין הארץ, תולדות הציונות, התנ"ך, דת וכו'.

בשנים האחרונות הוקמו במקומות שונים בארץ, חוגים של אספני בולי קק"ל ויודאיקה, המפיצים את הרעיון וההפצה נעשית במועדוני הבולאים הפועלים בערים הגדולות. מדי פעם נערכות תערוכות של בולי קרן-קימת ויודאי-קה, בהן מבקרים המוני מבוגרים ותלמידי בתי-ספר.

כיום אפשר להשיג בולי קק"ל גם בחנויות למכירת בולים בכלל, מה שלא היה מקובל עד כה.

דבר מעניין הוא, שהרבה אספני בולים נוה-גים לאסוף גם את בולי קק"ל, במיוחד האס-פנים בחו"ל המאספים מוטיבים יהודיים בבו-לים ולא דוקא בולי דואר.

הקרן הקיימת לישראל בחרה לציין את אי-רוע שנת השלושים למדינה על-ידי נטיעת "יער הילד היהודי", כשי למדינת ישראל בחגה וכאמצעי לקשר בין ילדי ישראל בארץ לבין ילדי היהודים בתפוצות.

"יער הילד היהודי" הוא מפעל משותף של בתי הספר בישראל ובתי הספר היהודיים ב-תפוצות. כל תלמיד בישראל יציע לחברו, ה-תלמיד היהודי בתפוצות, להיות שותף בנטיעת שלושה עצים: אחד על שמו, אחד בשם עמי-תו בחו"ל ואחד לזכר ילד יהודי אלמוני שנספה בשואה ולא זכה להיות שותף, אם מקרוב ואם מרחוק, במפעל בניין הארץ.

למימון מפעל "יער הילד היהודי" הנפיקה הקק"ל, סדרת בולים מיוחדת, שיופצו בבתי-ספר בארץ ובתפוצות. לבולים שצוירו בידי רות לוי, ירושלים, נקבע ערך נקוב סמלי של שקל אחד. בזאת הקדימה הקק"ל את המדינה בקבעה שם עברי למטבע הישראלי.

מכירה פומבית

של בולי ישראל וחו"ל

מנהלת העם — נושאים — יודאיקה —
שגיאות — בולים קלאסיים
מאוסטריה והולנד

HOD STAMPS בולי הוד

רח' בן יהודה 32, ת"א (בנין אל-על)
חדר 603 — טלפון 29 39 19

המכירה תתקיים במועדון האגודה בת"א
ברחוב הס 16, בימים 16—17 במאי 1978.

מוטיבים יהודיים בבולי ברית המועצות

מאת אלכסנדר יולין

אים את אליהו מצ'ניקוב, הבקטריוולוג הנודע שעבד שנים רבות במכון פסטר בפריס (ב-1945 וב-1963). האסטרונום פ. שטרנברג (1965). לאפידמיולוג ג. מינק (1960). א. פרסמן, מדען מפורסם בעניני קרקע (1966). א. מענץ - פיזיקאי נודע (1975) ופרופ' פ. צנדר - ממניחי יסוד לחקר החלל (1964) וחוקר ארקטיקה א. קרנקל (1973).

במלאת 50 שנה למותו של הסופר היהודי הדגול שלום-עליכם הודפס ב-1966 בול לזכרו. גם לסופר ילדים וגנר א. גידר הוקדשו 2 בולים (1962 ו-1964). ראוי לציין ששורה של סופרים רוסיים ממוצא יהודי שזכו לתהילה בשטח הספרות לא הונצחו על בולים מכיון שלא הלכו "בקו" של המפלגה הקומוניסטית (שמו" אל מהרשק, בוריס פסטרנק, ק. צוקובסקי ואחרים).

הרבה יהודים מפורסמים בשטח אמנות לא הונצחו, אך יצירותיהם זכו בגלל חשיבותם לבטויים פילטליים. כך, למשל, הוצא ב-1965 בול המוקדש לסרט "אונית קרב פוטיומקין" הנחשב, ובצדק, לגדול סירטי בריה"מ בכל הזמנים, אך ליצורו של הסרט ס. אייזנשטיין, לא מצאו לנכון להקדיש בול. רק לצייר המפורסם י. לויטן שיחק המזל שהוקדשו לו וליצירותיו סדרת בולים שהופיעה בשנת 1960 (בול המראה את תמונתו המפורסמת "מרץ") ובשנת 1968 הופיעה על בול תמונתו "אגם" במסגרת תמונות השמורות במוזיאון הרוסי הממלכתי.

גם הפסל המפורסם מניזר לא זכה לבול, אך יצירותיו ("נסתור הרושם" "ירמק", "פטר ה" גדול") הופיעו על בולים ורק יצירתו המפורסמת "ברוך שפינוזה" משום מה לא זכתה ליחס כזה, אולי בגלל יהדותו של שפינוזה! אותו גורל עלה לארכיטקטים היהודים ו. הלפרייך, א. לנגמן, ב. יותן ואחרים, שיצירותיהם, כגון בית-הממשלה במוסקבה, הספרייה הממלכתית, הביתן הסובייטי בתערוכת פריס

כשסיפרתי לכמה מעמיתי - אספני בולים ותיקים - שאני מתכוון להציג בתערוכה ה"קרובה בישראל תצוגה על נושא "מוטיבים יהודיים בבולי ברית-המועצות", צחקו ממני. - "כמה תוכל למצוא בולים על נושא זה? 5 או 6!"

כאשר אמרתי להם שיש יותר ממאה בולים ובולקים פקחו עיניהם לדווחה ולא האמינו. אכן, קשה למצוא בין אלפי בולים שהוצאו בברית-המועצות במשך 60 שנות קיומה, בולים בנושא שלנו. רק במבט עמוק וחקרני נגלה אותם.

בבולי ברית-המועצות הופיעו לא מעט יהודים, מהם מדינאים, אנשי מדע, סופרים ואומנים, מוסיקה ותיאטרון, אנשי צבא וכו'. על הרבה בולים הופיעו מקומות שהיו בזמנו מדרום כיום רוחניים וחומריים לקהילות יהודיות, כגון ירושלים דה ליטה - וילנא, אודסה, מינסק, קיוב, קישיניוב, ריגה, בוכרה, ויטבסק (עירו של מרק שגל) ועוד.

גם מוטיבים תנכיים לא חסרים. פרק מיו"חד הוא אפליית יהודים על בולי בריה"מ. ואפ"ייה זו קיימת. אפשר גם לגלות דברים מעניינים בדואר לאסירי-ציון מישראל ולישראל.

נסקור איפוא את הבולים עם מוטיבים יהודיים.

הבול הראשון שבו מופיע יהודי, הופיע ב-1927 לדגל הקונגרס הבינלאומי לשפת אספרנטו עם מחבר השפה, ד"ר ל. זמנהוף.

נשיא הראשון של ברית-המועצות, היהודי יעקב בן מיכאל סברדלוב הופיע ב-1934 בבול המוקדש לזכרו במלאת 15 שנה למותו (1919) ומאז הופיעו בולי סברדלוב כמה פעמים.

מנהיגים אחרים שהופיעו בבולי בריה"מ הם: מ. וולודרסקי (מ. גולדשטיין) ומ. אודיצקי (1933); אורי סטקלוב (גלור) ב-1963 וב-1973; רוזה לוקסמבורג (1957).

בין הבולים שהוקדשו לאנשי מדע אנו מוצי-

וכו', מקשטים את בולי בריה"מ, אך הם עצמם לא.

בין אנשי הצבא הסובייטי אנו מוצאים ארבעה גנרלים יהודיים: יונה יקיר, יונתן גמרגיק (גיסו של י. יקיר), דניאל טשרניחובסקי ולייב (אריה) דווטור והאסטרונאוט א. אושישקין, שקרוביו חיים בארץ.

בנושאים התנכיים אהוב במיוחד על מעצבי הבולאות הסובייטית (בהשראה "מלמעלה") החזון של ישעיהו "וכתתו חרבותיהם לאתים..." הפסל, מעשה ידיו של א. בוצ'ץ (כנראה יליד עיירתו של שי עגנון) צויד על-ידי יהודי. לזיון ומופיע על כמה בולים; ב-1960 בערך נקוב של 40 קופ. בשנת 1970 הופיע אותו פסל בערך נקוב של 12 קופ. לרגל 25 שנה לארגון האומות המאוחדות ובאותה שנה ב"סדרת בולי תיירות. הפסל מופיע גם על גליון הזכרון שהופיע ב-1960 עם קריאתו של כרוש" צ'וב לפירוק הנשק. הפסל הזה בממדים גדולים ניתן כידוע כמתנה לאו"ם והוא ניצב בכניסה ל"בנין הזכוכית" בניו-יורק.

יונה מתיבת נח עם ענף זית במקורה הופיעה על הבול בערך של 4 קופ. ב-1976 לרגל הכנס העולמי בשטוקהולם שדן בפירוק הנשק. ב-1974, כאשר העולם ציין 500 שנה להולדת מיכלאנג'לו הופיעה סדרת בולים וגליונות זכרון שעליהם יצירותיו המפורסמות של האמן וביניהם הפסל "דוד" לפי הציורים בתקרת הקפלה הסקסטינית בותיקן, "בריאת האדם", "הנביא יואל" וכו'.

בסדרת בולים שהוקדשה ליצירת רמברנדט ב-1976 אנו מוצאים על אחד הבולים את תמונתו "דוד ויונתן" ובגליון הזכרון שהוקדש לצייר את אחשורוש, אסתר והמן.

לא מזמן הופיע גליון זכרון לרגל 500 שנה לצייר גורגיו ברברלי דה קסטלפרנקו (הרוסים מכנים אותו "גורגונה") ומופיע קטע מתמונתו "יהודית וראשו של הולופרנס". הסובייטים בחרו רק בחלק העליון של התמונה המראה את יהודית, אך החרב וראשו של הולופרנס הכרות לא הופיעו בתמונה.

לחברנו

סגן יו"ר הוועד הפועל של ההתאחדות

ירחמיאל אוקו

אבלים על מות אמך ז"ל

התאחדות אגודות הבולאים

הוועד הפועל

השתתפותנו הכנה באבלו של ידידנו

מר יחיאל אוקו

במות אמו ז"ל

אגודת סוחרים הבולים בישראל

ליו"ר האגודה

מר יחיאל אוקו

ומשפחתו

השתתפותנו במות האם ז"ל

האגודה התל-אביבית לבולאות

לחברנו

מר דוד גינצבורג

אבלים על מות רעיתך

פני גינצבורג ז"ל

אגודת סוחרים הבולים בישראל

דגל ישראל בחותמת אמריקאית

5th ANNUAL
EXHIBITION
ISRAELPHILATELY
MINNESOTA
CHAPTER S.I.P.

"שלום" מיוחד וגם בו תמונת המסגד. אין זה ברור עדיין אם הבול אמנם הופיע.

אפגניסטן, מאלי ואפילו גמביה הנפיקו בולים, במסגרת "יום פלש-תין", תמונה זהה של מסגד כיפת הסלע, ונראה שהתמונות סופקו להן על-ידי מקור אחד.

מפליא שגמביה (אפריקה), ש-אמנם אין לה קשרים דיפלומטיים עם ישראל אבל היא עדיין בחבר העמים הבריטי ובענייני בר לים לפחות היא נועצת בסוכנות המרכזית של הכתר הבריטי בלונדון, מצאה לנכון להנפיק בולים של תעמולה פוליטית, האסורה על-פי אמנת הדואר העולמי.

לזכר השואה

צרפת תנפיק השנה בול מיוחד לזכר פעולותיה של המחתרת ה-פולנית האנטי-נאצית במלחמת ה-עולם השנייה.

בול אחר, לזכר השואה, יופיע השנה במזרח-גרמניה. מצבת-הזכרון במחנה ההשמדה במטהאוזן תופיע בסוף שנה זו על בול ועל גליון זכרון.

פליטי גרמניה המזרחית, המגיי-עים מדי יום למערב-גרמניה ומ-רוכזים שם במחנות מיוחדים ב-ערים נירנברג, פריזלנד וברלין, ייזכרו השנה בבול מיוחד, שהונפק בדואר מערב גרמניה. הציור הוא סמלי — אדם מעצר על-פי התהום.

ניות של צמחים ובעלי-חיים. ב-מסעותיו לא הגיע לינה עצמו לארץ-ישראל, אולם הוא שלח את אחד מתלמידיו לירושלים, ליפו וליריחו וזה אסף כאן כ-600 צמחים, שנחקרו על-ידי לינה ופורסמו בספר בשם "פלורה פלש-תינה".

קורצ'ק — ביולי 1978

הדואר המערב-גרמני פירסם תוכנית הנפקות מעניינת לשנה זו. אספני בולי יודאיקה (יהדות) ישמחו בוודאי להנפקת בול ליובל מאה שנה להולדתו של מרטין בובר, ובול-זכרון המוקדש ליובל מאה שנה להולדתו של המחנך הפולני הנודע יאנוש קורצ'אק, יופק במערב-גרמניה בחודש יולי. ישראל חלקה כבוד לקורצ'אק ב-הנפקת בולי-זכרון לזכרו בשנת 1962.

מסגדי ירושלים

מדינות שונות הנפיקו באחרונה בולים עם "גיבורים" ולוחמים פלשתינאיים. באחדים מופיע מסגד אל-אקצה בירושלים. פורסם בין השאר שמצרים עמדה להנפיק בול

חותמת-דואר אמריקאית, רא-שונה מסוגה, בעלת תוכן ישראלי, הוטבעה ביום ראשון, 19 בפברואר, במיניאפוליס שבארה"ב. החותמת המיוחדת, שקיבלונה בהטבעה מר-קדמת במיוחד, הופיע שם בפתי-חת תערוכת בולי ישראל השנתית של אגודת אספני בולי ישראל ב-ארה"ב, שהתקיימה השנה במי-ניאפוליס.

חותמת הזכרון היא מן המקור-בלות בארה"ב, אולם זו הפעם הראשונה שבגוף החותמת נכלל דגל ישראל עם מגן דוד בולט והמילים: "התערוכה השנתית ה-5 של ישראל — מינסוטה, סניף אגודת בולאי ישראל" (S.I.P.).

החותמת, בדומה לחותמות אמ-ריקאיות אחרות, מורכבת משני חלקים — חותמת עגולה עם תא-ריץ ושם המקום ולצידה מלבן בצורת דגל ישראל והכתובת הנ"ל. החותמת של דואר ארה"ב נת-קבלה בשמחה רבה על-ידי אלפי האספנים היהודים שם. בחותמות האמריקאיות, שהוטבעו בתערור-כות ישראליות קודמות, הוטבעו האותיות "ס.י.פ." בלבד ("סוסיי-טי ישראל פילטליסט"). הפעם הגדיל הדואר שם לעשות ואין לנו אלא לברך את יוזמי החותמת שם, ידידינו ב"ס.י.פ."

פריץ הבר בשוודיה

בלוח ההנפקות של דואר שוודיה לשנת 1978 מופיע, בין השאר, שמו של המדען פריץ הבר (מומר) במסגרת בולים לבעלי פרס נובל, יחד עם המדען הגרמני האחר, מקס פלנק.

בולים אחרים שיעניינו אולי את אספנינו, יופיעו בשוודיה ב-23 במאי. הכוונה לקונטרס בן 6 בר-לים, המתאר את מסעותיו של חוקר הטבע השוודי הנודע קרל לינה, אבי שיטות המיון המודר-

— "לונדון 1980" —

גליון בריטי ראשון

מסתבר שאין כיום "מציאות" והנפקת בולים יקרים איננה פא-טנט ישראלי בלבד. זה עתה קי-בלנו את הודעת הדואר הבריטי על תערוכת הבולים הבין-לאומית שתתקיים בלונדון ב-1978 ובמ-צורך — תצלום של גליון-הזכרון לתערוכה זו, בערך נקוב של 53.5 פני, שהם כידוע יותר מחצי לירה שטרלינג (1)

מה שמעניין בגליון זה הוא הטירות שנבחרו כבולים והעובדה שזו הפעם הראשונה שדואר ברי-טניה מנפיק גליון-זכרון בולאי. הבולים הופיעו כבר ב-1 במארס השנה, בערכים של 9 פני, 10.5 פני, 11 פני ו-13 פני. ארבעת הבולים הופיעו כאמור, גם בגליון-זכרון, אולם הגליון יימכר ב-53.5 פני. הבולים וגליון הזכרון הופיעו לכבוד התערוכה הבין-לאומית, אולם הם נועדו לציון מלאות 900 שנה לחלק החשוב ביותר של מגדל לונדון, החלק המכונה ה-מגדל הלבן.

ארמון המפטון, שהוקם ב-1520 (בזמנו בעל שתי קומות נוספות), מופיע בבול שערכו 13 פני. ה-ארמון היה בעבר מעונו של תר-מאס וולסיי, הארכיבישוף של יורק, בן של קצב שעלה לגדולה בתקופת הנרי ה-8. הוא נתן את הארמון למלך הנרי במתנה וזה האחרון הרחיב אותו ושיפצו. חמש מתוך שש נשותיו של הנרי ה-8 גרו בארמון הזה ונאמר על אחת מהן (קתרין הווארד, שהוצאה ל-הורג בפקודת המלך) שרוחה עדיין מופיעה במסדרונות הארמון.

בין הקירות העבים של המגדל שמורים תכשיטי הכתר הבריטיים,

מונוגרפיה

ספר שני בין 230 עמודים ב-פורמט אלבומי מעין מונוגרפיה בולאית על השואה, פרי מחקריו של ג'ואנפראנקו מוסקאטי מניא-פולי, איטליה.

המונוגרפיה של מוסקאטי מבו-ססת בעיקר על חומר דוקומנ-טרי שבאוספו. רובו של הספר הוא צילומים של המסמכים למיניהם עם הסברים בשפה האיטלקית.

בספר שבעה פרקים המתיחסים לתעמולה אנטישמית, גיטאות, מחנות ריכוז, מחתרות, לוחמים במסגרת צבאות בעלות הברית, שבויי מלחמה ומסמכים דואריים שהופיעו אחרי המלחמה ונועדו להנציח את השואה. זו דוקומנ-טציה נדירה בתחום חקר ה-שואה.

מוסקאטי הוא אספן ידוע של יודאיקה ושואה.

עמנואל הרמן, יהודי(?), אבי גלויות הדואר

אינשטיין בגרנדה

במסגרת סידרה לבעלי פרס נובל, הופיע בגרנדה בול לזכרו של אלברט איינשטיין. גרנדה, השו-כנת גימ הקאריבי ומוציאה בו-לים עצמאיים, כבר הנפיקה ב-עבר בולים בנושאים יהודיים, בין השאר בול לזכרו של זיגמונד פרויד.

דניאל בגוב האריות

בסגל הופיע בול זכרון-המצגי את ציורו של רובנס "דניאל בגוב האריות", משנת 1616, המתאר נקיק סלע ובו תשע אריות, כש-ביניהם יושב דניאל בידיים שלו-בות ומבטו כלפי מעלה.

שערכם אגדי ממש. מלכים ומל-כות בריטניה בילו במגדל הזה ערב הכתרתם — וערב הוצאתם להורג. המגדל הופיע על בול ב-ערב של 9 פני.

על הבול בערך של 10.5 פני רואים את ארמון סקוטלנד, שנב-נה בידי המלך הסקוטי ג'יימס ה-5 (1542—1513). סמוך למגדל הארמון, המופיע בבול, נראית ה-כנסייה (חסרת גג).

בבול, שערכו הנקוב 11 פני, מופיע ארמון קרנרפון, שבשנת 1284 יסד בו המלך אדוארד ה-ראשון את שושלת המלוכה הק-יימת כיום בבריטניה — נסיכי וולס. נראים בבול מגדל העיט, מגדל המלכה מימין ונוף מרחבי בקרבת הארמון.

מסכות ובעלי כנף

סידרה של ארבעה בעלי כנף וארבע יצירות פולקלור של פנ-הרין (באיי קוק) הופיעה במספר צורות — צמדים, גליונות-זכרון קטנים וגליונות-זכרון גדולים וכן בולים בודדים. כדי לקבל סידרה שלמה יש לקנות 24 בולים (1)

38 בולים ביוגוסלאוויה

לוח ההנפקות של דואר יוגו-סלאוויה לשנת 1978 כולל 38 בולים שונים, ב-17 הנפקות. בין השאר יופיעו שם בולי אמנות, ספורט, מאה שנה למלחמה סר-ביה—תורכיה, בולי אירופה, בולי פרחים ובולי יובלות.

בולי אירופה — החל מאפריל

בולי אירופה של שוודיה יופיעו ב-11 באפריל. כן יופיעו שני בר-לים עם בניינים היסטוריים ב-שוודיה. סידרה אחרת, בת חמישה בולים, תוקדש לכנסיות, סידרה בת חמישה בולים תעסוק בתיי-רות וכן יודפסו בולי חג המולד, בול אוניברסיטת שטוקהולם ובולי אמנות.

מסחר ער בבולים מזוייפים

משטרת ברלין המערבית גילתה בית דפוס חשאי להדפסת בולים מזויפים וביניהם זיופי בול אדנאור "ספסימן" (Specimen) שבמקור הרשמי הודפס בשני צבעים שחור-ורוד וחולק לעורכי עתונים פילטליים במספר מצומצם. ב" הוצאה הרשמית הרגילה של בול אדנאור שונו צבעי הבול לשחור-תפוז. מחיר בול "ספסימן" מקורי הרקיע שחקים והוא נמכר כיום בגר- מגיה ב" 500 שטרלינג.

שיטת הזיופים שנתגלתה בבית דפוס זה היתה מתוחכמת ביותר, מכיון שהשתמשו בנייר מקורי הנושא סימני-מים של בולים זולים אשר נמחקה מהם ההדפסה האורגנילית ועליו הוד- פסו הבולים המזויפים של אדנאור.

(יעקב גפן, למי Stamp Collector)

\$ 4.000

תמורת מעטפה מן הירח

מעטפת "אפולו" הידועה, אחת מאלה שה- אסטרונואוט מיטשל לקח להחתמה על הירח, כאשר נחת עליו בחללית "אפולו 14", נמכרה לא מזמן במחיר ארבעת-אלפים ומאתיים דולר. המעטפה, שנרכשה על-ידי סוחר בולים אי- טלקי, נמסרה למכירה לחברה של מכירות פומביות על-ידי מיטשל עצמו, כי הסוחרים התקשו להעריך את שוויה. רק לאחר שציבור הבולאים התחרה על רכישתה, נקבע מחירה. מעטפות "אפולו 14", שהיו על הירח, 55 במספר, הוחתמו כולן על-ידי האסטרונואוט ואושר שאכן היו עמו בנחיתתו על הירח. מע- טפות "אפולו 14" שלא היו על הירח יש בשפע ומחירן אינו גבוה מ-1-2 דולר.

לאחר שנמכרה אחת המעטפות האוטנטיות נותרו עוד 54 כאלה, אולם אין להניח שהן תמכרנה בקרוב, שכן מעשהו של מיטשל, ב" מכרו המעטפה, עורר תגובות שליליות בקרב האסטרונואוטים האמריקאיים ובמיוחד אצל יו"ר החברה האסטרונוטית האמריקאית. יצויין שגם בחללית "אפולו 15" היו מעט- פות מיוחדות להחתמה, שהובאו על-ידי ג'ים אירוויין וגם הוא מכר כמה מהן, שלא על דעת סוכנות החלל.

הבולים המזויפים ביותר באיטליה מאז מל- חמת העולם השנייה הם בולי "מטבעות סירקוז" שהוטבעו בשנים 1953, 1955/6 ו-1968. מש- טרת איטליה גילתה לאחרונה רשת נוספת של זיופי בולים, שעסקו בזיוף הבולים האמורים. בול - הנושא דמותו של לנין, שהונפק ע"י מו"ל גרמני - בשם שרדר בעיר פרנקפורט, והופץ בשנת 1977 בגרמניה המערבית כמחאה על התעלמות השרות הבולאי הגרמני מציון יובל 100 שנה להולדתו של לנין - הפך ל"היט" בגרמניה המערבית ונמכר באחרונה, חתום על מעטפה, במכירות פומביות במחי- רים שנעו בין 100 ל-300 שטרלינג (מעטפה). המו"ל שהדפיס את הבול שלח את המעטפות ובהן עלון הסברה המגנה את החלטת השרות הבולאי המערב גרמני לא להדפיס בולים ל- זכרו של לנין.

הפצת הבול נאסרה, ושרדר הועמד לדין, ונקנס בסך של 12,000 מרקים בלבד, היות והשופט שוכנע שהמניעים להדפסת הבול ה- פרטי היו רעיונות בלבד ולא למטרת הונאת שדותי הדואר.

הסתדרות העובדים הלאומית בישראל קופת חולים לעובדים לאומיים

המרכז:

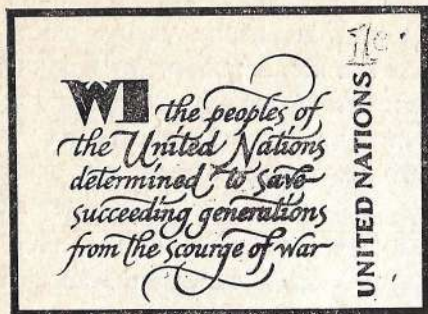
תל-אביב, רח' ביכורי העתים 23, טל. 250221

- ☆ בחירה חופשית של הרופאים
- ☆ עזרה רפואית מלאה
- ☆ פתוחה לכל אזרח במולדת
- ☆ סניפים ברחבי המדינה
- ☆ סניטוריום מרכזי בירושלים

הרשם בתור חבר קופת חולים לאומית
והבטח את בריאותך

הנושא הבא - בולי שלום

במצרים וב ישראל

בולי או"ם בנושא השלום יהיו אולי הראשונים ב-1978, אך בודאי לא היחידים. עתונאים שחזרו ממצרים ידעו לספר שהדואר שם מכתנן בול מיוחד (ואולי אחדים) שכפי הנראה יהיה סנסציוני לא פחות מכל מתקפת השלום המצרית. הבול המצרי עשוי להראות, בין השאר, את דגלי מצרים וישראל, נוסף לכתובת מתאימה לציון המאורע ההיסטורי. אם אמנם יופיע הבול המצרי, כפי שמדברים עליו, יופיע במקביל בול ישראלי דומה, שינציח אף הוא את השלום המיוחל.

ישראל היתה הראשונה שהטביע שתי חותמות דואר מיוחדות במסגרת אירועי השלום עם מצרים. חותמת אחת הוטבעה ב-20 בנובמבר, לרגל ביקורו של נשיא מצרים בירושלים וחותרת אחרת הוטבעה ב-13 בדצמבר לרגל טיסת המשלחת הישראלית לוועידת קאהיר.

כאן המקום להזכיר שבעבר הופיעו שני בולים מיוחדים עם המלה שלום באותיות עבריות - אחד ברומניה לפני הרבה שנים ואחד במקסיקו לפני כשנה. בבול המקסיקאי מופיעה המלה "שלום" גם בעברית.

ב-6 במרס הופיעו בקפריסין 2 בולי זכרון לליברטיס ומיכאלידס (משוררים)

טבעי והגיוני ששיחות השלום המתנהלות עתה בין מצרים וישראל יזכו בקרוב בשורה של בולי-דואר שיונפקו במדינות הנוגעות בדבר ולא רק באלה. בדרך כלל, כאשר נושא או מבצע, בעל משמעות בין לאומית, עולה לכותר, משמש הדבר עילה להוצאת בולים. לעיתים נוטל האו"ם את היוזמה וממליץ בפני חברות האירגון להנפיק בולי דואר מתאימים. בהודעת דואר או"ם שקיבלנו, לא נמסר על המלצת האו"ם בפני המדינות החברות בו להנפיק בולים מיוחדים בנושא השלום במזרח התיכון, אולם נמסר על הנפקת ארבעה בולים בדואר או"ם שנושאים "שלום". בולים אלה יוצאו במסגרת סידרה קבועה של דואר או"ם בסיסמה "לחיות בשלום" ואם כי אזורנו לא נזכר במפורש, סביר להניח שיהיו אלה בולי השלום הראשונים בשורת הבולים בנושא זה שיונפקו בשנה הקרובה באזורנו ובעולם כולו. ארבעת בולי האו"ם החדשים הופיעו ב-27 בינואר 1978. בשלושה מהם מופיעים ציורים וסיסמאות שלום ואילו באחד מופיע פסוק הפתיחה הידוע של מגילת האו"ם האומר: "אנו בני האומות המאוחדות נחושים בהחלט טה למנוע מההדרות הבאים את זוועות המלחמה". בול זה יופיע במהדורה של 4.8 מיליון עותקים בערך נקוב של 1 סנט אמריקאי. הבול השני הוא בערך נקוב של 25 סנט, שיופיע במהדורה של 3 מיליון עותקים. הוא מראה סרט בשלל צבעים, העשוי מדגלי ה העולם וקשור לאות הידוק היחסים... מעליו סיסמה: "חיו יחד בשלום".

הבול השלישי, בערך נקוב של 1 דולר מראה קבוצת אנשים עלזים בני גזעים שונים. בול זה הודפס במהדורה של 2.5 מיליון עותקים. הרביעי בסידרה הוא בן 0.35 פרנקים שויי צריים, מראה עץ מסוגן עצמדתו הצבעונית מורכבת מיוני שלום. הכתובת עליו, היא בשפה הצרפתית. בול זה, שיופץ בדואר או"ם בז'נבה, הודפס במהדורה של 3 מיליון עותקים. בולי האו"ם החדשים צוירו בידי ציירים מארה"ב, איטליה, גרמניה המערבית ויפאן.

החלודה אויבת הבולים

פים יקריערך בכספות בירושלים, אף שהם יושבים בגוש דן, למשל. הפתרון אומנם איננו נוח, אך בתנאי הארץ זו אפשרות סבירה.

בולאי מומחה לתופעות החלודה מגסה להו" כיה כי זו מהלה זיהומית, שבאה עקב מעבר הבול דרך ידיים רבות מרגע הדפסתו ועד הגיעו לידי האספן. לדעתו, יש ליטול היטב את הידיים לפני המגע בבול, ולגעת בו רק באמצעות מלקטת עם קצוות מעוגלות ולא חדות.

יצרני הנייר משתמשים בחומר מונע פטריות וחיידקים. טיב החומר המשמר תלוי במטרה שלשמה הוכן הנייר. ללא החומר המשמר, היה הנייר נרקב תוך זמן קצר. אולם כעבור זמן מה הפטריות והחיידקים מתרגלים לחומר המ" שמר, מתחסנים ומתחילים בפעולתם. עובדה היא שהחלודה תוקפת את הבול רק כעבור שנים אחדות. גם סביבת הבול היא גורם חשוב בהיווצרות החלודה. על כן כדאי לאוורר את האלבומים לעתים קרובות, למזג את האוויר באופן מתאים, כדי שלא תהיה בו לחות יתרה. גם הדבק עצמו הוא כנראה גורם היווצרות החלודה, ידוע שאפשר לעתים למנוע את התופעה על ידי רחיצת הדבק. כאמור, כך נהפכים הבולים למשומשים. אספנים רבים נואשו מן החלודה ובחרו לאסוף בולים משומשים. גם כאן נכונה להם אכזבה. רבים מבולי אירופה החתומים מחלידים במשך השנים. סוחריו ה" בולים מייעצים להכניס את הבולים לתוך "תיקי-האוויר" שקופים. אלה שומרים על ה" בולים והחלודה נמנעת.

אגו סבור כי גם דפי האלבום שעליהם מוד" בקים הבולים הם קרקע ומזון לחלודה. אם התחיל הדף להצהיב ולהחליד, אין מנוס מה" עברת כל הבולים, אפילו אלה שלא נפגמו עדיין, לדפים חדשים ורצוי בתיקי "האוויר". הבעיה עדיין לא מצאה את פתרונה. נקווה כי השירות הבולאי יוכל לשפוך עוד אור על התופעה המדאיגה את אספני הבולים בישראל.

חיים גלאון

האויב הראשון במעלה של הבולים ידוע לרוב רובם של האספנים – הלא היא החלודה. אין כמעט בולאי שלא התנסה בחוויה זו של גילוי כתמים חומים-אדמדמים על בוליו. רבים מכירים את התופעה, מעט מאוד ידוע על סיבותיה.

כיצד מטפלים בכתמי חלודה בבולים משומשים ובבולים חדשים?

לפני יותר משנה פנה השירות הבולאי ב" משרד התקשורת אל המכון לסיבי עץ ונייר במכון וייצמן, הנחשב כבעל-סמכות בתחום זה, כדי שיחקור את תופעת החלודה על ב" לים. התוצאות לא סוכמו עד עצם היום הזה ולא הובאו לידיעת הציבור. יש לקוות כי בבוא העת יגלו לציבור את מקורו של גגם זה.

מכל-מקום, ידוע לנו כי אפשר לטפל בכתמי חלודה בבולים משומשים על ידי רחיצתם. פעולה זו חייבת להיעשות בידי מומחה בולאי, אחרת יש חשש לפגום בבול עצמו. את כתמי החלודה כדאי לאבחן בתחילת היווצרותם. לכך יש להיעזר בזכוכית מגדלת משוכללת. זכוכית מגדלת פשוטה, המגדילה פי 2–2.5, עדשתה אינה ממוקדת נכונה ואינה יעילה בחיפוש אחר נקודות זעירות של חלודה. נקודות אלו צומחות בקצב מהיר בתנאים מיוחדים ויוצרות את החלודה הגלויה לעין.

בולים לא-חתומים (לא-משומשים) שהח" לידו אפשר כמובן לרחוץ, אך יש בכך סכנה לבול. הבול הרחוץ מאבד בעת הפעולה את הדבק המקורי ונעשה לבול משומש! יש להיזהר ממשיחת דבק חדש על בולים כאלה וה" צגתם כבולים מקוריים. רבים מנצלים תמיה מותם של אספנים ומנסים למכור להם בול מחודש ורחוץ כבול מקורי לכל דבר. רצוי להיוועץ בסוחר בולים מוסמך ומהימן או ב" מומחה בולאי, לפני כל קניית בול יקר-ערך.

החלודה מופיעה בעיקר באזור מישור החוף, עקב האקלים הלח. בירושלים, בצפת ובערד, למשל, האקלים היבש מונע היווצרותה של החלודה על בולים. אספנים רבים שומרים אוס"

בולי "היט ריבר" - בהוצאה פרטית

מאת מאיר קסירר

סידרה שלישית, המכילה 4 בולים בערכים נקובים של 10, 15, 25, 50 סנט הונפקה ב־7 בנובמבר 1974. סידרה זו מתארת אוסף תמונות נוף מצוירי של הלורד פראנק פאש, כפי שצויר בקפלה של ג'ין אשר בפרובינציה. ובין השאר מתארים את נוף ירושלים וברית ה־שילוח.

פרובינציה היט־רובר פנתה רשמית לאו"ם ולאיגוד הדואר העולמי, על־מנת שיכירו בהנפקות הפרובינציה כהנפקות מאושרות, עד כה לא קיבלה הכרה מאיגוד הדואר העולמי. ממש־לת אוסטרליה שינתה את גישתה כלפי הנסיכות בעקבות גל אהדה ששטף את דעת־הקהל, שהיה אדיש בתחילה לקיומה של הנסיכות. מה גם שהגל הגואה של תיירות גרם לכך שה־ממשלה החלה לעודד את תופעת "הנסיכות החדשה" כפי שכונתה בפי העיתונאים, וביטלה את ההגבלים על הדואר הנכנס לנסיכות. דברי־הדואר הנשלחים על שם הנסיך ליאונרד ל־נסיכותו החדשה — מגיעים כיום לתעודתם. אשר לאיסופם של בולי "היט ריבר" — חשוב לזכור, שהם לא קבלו כל הכרה בין־לאומית.

בשווייץ — תערוכת "למניקס 78"

לאחר הפסקה של שבע שנים, חוזרת ומ־ארגנת התאחדות אגודות הבולאים בשווייץ תערוכה ארצית, שתיערך בימים 26 במאי עד 4 ביוני 1978 בלוזאן ותיקרא "למניקס 78". לקראת פתיחת התערוכה, הונפק בול אחד המראה שלט של כירכרת־דואר מתקופת האר־טונומיה הפוסטלית של קנטון ווד.

לתערוכה עצמה יונפק גליון־מזכרת במחיר 5.60 פרנק. ה"בלוק" יכיל שמונה בולים ושלו־שה שובלים. נושא הבולים הן ספינות באגמי שווייץ מתקופות שונות.

נוסף לבול־התערוכה הופיעו ב־9 במרס עוד שלושה בולים בשווייץ לאירועים הבאים: 500 שנה להדפסת ספרים בז'נבה; 800 שנה לעיר לוצרן; ה"טריינאלה" הבינלאומית השניה ל־צילום, שתיערך בחודשים יוני-אוקטובר ב־פריבורג.

לאוסטרליה, אשר מבחינה חוקתית היא פדרציה בחבר העמים הבריטי שבראשו המלכה אליזבת השניה מבריטניה, נוספה בשנת 1970 הנסיכות העצמאית "היט־ריבר" אשר שוכנת לחופה של מדינת אוסטרליה המערבית.

משפחת החוואי ליאונרד קאסלי, אשר ל־שותה שטח חקלאי של 18.500 אקרים, עמדה בסכסוך ממושך עם "וועדת המכסות" החק־לאית, אשר לדעת המשפחה קיפחה אותה בהקציבה להם מכסות גידול תבואה לא מס־פיקים. סכסוכים אלה וחוקיות החלטות הווע־דה הביאו את ליאונרד קאסלי לדעה שהפת־רון היחידי לבעיה היא בהכרזת אזור חוותו באזור הנהר "היט־ריבר" שעל שמו נקראת הפרובינציה — כנסיכות עצמאית במסגרת הכתר הבריטי, דבר שאמנם עשה ב־21 באפ־ריל 1970.

ממשלת אוסטרליה המרכזית נקטה בצע־דים כנגד הנסיכות החדשה וכנגד המשפחה הענפה המונה 4 בנות ו־3 בנים. הממשל המר־כזי ניסה לשבור את הנסיכות החדשה ע"י הוצאתה מלוח ביקורי התיירים, דבר שהוא אחד הענפים העיקריים של הכנסות הנסיכות. הנסיכות החדשה העמידה ועד אזורי אדמי־ניסטרטיבי שבראשו הועמד ליאונרד קאסל, שכונה הנסיך ליאונרד, אשר החל לנהוג בחו־תו כנסיכות ריבונית לכל דבר. ממעשיו הרא־שונים היה להנפיק סדרות של בולים ושטרי כסף מקומיים, כמו כן הקים סוכנות דואר ובנק איזורי.

בסידרת הבולים הראשונה שהונפקה ב־7 בנובמבר 1974 היה ביטוי הפגנתי למחאת ה־משפחה כנגד סנקציות שהטילה הממשלה ה־מרכזית על הדואר המגיע לפרובינציה החדשה. סידרה זו שכללה 5 בולי פרחים בערכים 1, 2, 7, 20 ו־100 סנט, הודפסה על נייר משובח וכללה הוצאה של מעטפת "יום ראשון". ב־21 באפריל 1974 — יום השנה ל"הנתקות", הג־פיקה הפרובינציה מעטפת יום ראשון עם בול בערך נקוב של 30 סנט המתאר את הנסיך ליאונרד, כמו כן הונפק גליון־זכרון.

התאחדות הבולאים באספתה

מאת י. מרקוס

גם האגודה בחיפה החלה בשנה החולפת לפעול בין הנוער. נשיא ההתאחדות קרא מכ"ב תודה ששלחה עיריית חיפה לאגודת הבולאים בעיר זו שאירגנה חוג בולאי בבית הספר "גאולה" ונערכו הרצאות בפני התלמידים על נושאים בולאים. כן החלו בפעולה דומה ב"ירושלים.

יחסים עם השירות הבולאי

בעומדו על מערכת היחסים בין ההתאחדות לבין השירות הבולאי ומשרד התקשורת, מסר נשיא ההתאחדות, כי הוגשה בקשה למימון פעולות ההתאחדות בקרב הנוער, ביישובי פי"תוה. כן תבעו לזרז הקמת המחזיאון הפוסט-טאלי, שלפי התוכנית, צריך לקום במסגרת מחזיאון ישראל בירושלים.

הנשיא קיבל בברכה את אריה לין, שחזר משליחות הינוכית באמריקה הדרומית וחזר לערוך את בטאון ההתאחדות, והודה ליצחק ברק שערך את הבטאון בתקופת היעדרו של א. לין. כן בירך את פרופ' עמנואל אילן אשר מונה לוועדה התימאטית של "פ.י.פ." (הפד"ר) ראציה הבינלאומית לבולאות) ואורי שליט שמונה לוועדה ל"מאקסימום קארד". כן ציין בהערכה את מרטין מרקו, המייצג את ההתאחדות במוסדות הבולאים בחו"ל והביע תודה והערכה למזכיר ההתאחדות דב ניר שכהן בתפקידו קרוב ל-20 שנה במסירות, ועתה ביקש להשתחרר מתפקיד זה. האסיפה החליטה פה אחד לבחור בדב ניר למזכיר כבוד של התאחדות הבולאים שישתתף בישיבות ודיוני הוועד הפועל של ההתאחדות.

לאחר דו"ח יו"ר ועדת הביקורת לביא בלאו, דו"ח הגזבר י. ארצי על המצב הכספי, התקיים דיון בו ציינו כולם בחיוב את הפעולה בין הנוער, והודגש שיש גם לטפח דור המשך לפעולת אגודות הבולאים. כן הועלתה תביעה אל השירות הבולאי להגביר את העזרה הכספית להתאחדות. נציגי נתניה ציינו, שרק מגליון

(המשך בעמוד 19)

ביום ג', 17.1.78, התקיימה במועדון האגודה לבולאות בת"א האסיפה הכללית השנתית של ההתאחדות אגודות הבולאים בארץ, בהשתתפות נציגי כל האגודות המסונפות להתאחדות, חברי הוועד הפועל וחברי ועדת הביקורת. עם פתיחת האסיפה, נבחר פרופ' עמנואל אילן כיו"ר לניהול האסיפה.

נשיא ההתאחדות משה ויגוצקי סקר את פעולות ההתאחדות בשנה החולפת, וציין, שהיתה זו שנה רגועה אחרי תערוכת הבולאים "נתניה 76". אולם למרות הרגיעה, נעשו פעולות רבות, ובכללן ההכנות לתערוכת הבולאים הלאומית "תביר 78", שתתקיים בחג הפסח בבנייני האומה בירושלים...

ישראל בתערוכות בינלאומיות

נשיא ההתאחדות מסר, שב-6 ישיבות הוועד הפועל שנערכו בשנה השוטפת, דנו על פעולות שוטפות, קשרים עם המוסדות בארץ ועם המוסדות הבולאים בחוץ-לארץ. בין היתר דאגו, שבולאי ישראל ישתתפו בתערוכות בין-לאומיות.

בתערוכת "אמפלס", שנערכה בקיץ 1977, באמסטרדאם, הציגו 7 בולאים מישראל, שהשיגו מדליות כסף וארד. בתערוכה על נושאים שנערכה בפורטוגל זכה פרופ' עמנואל אילן, הרצליה, במדליית-זהב. ההתאחדות נתנה חסות תה לתערוכת בולים שנערכה בשנת 1977 בנצרת עילית.

פעולה בקרב הנוער

על הישגים חשובים בפעולה בקרב הנוער – מסר משה ויגוצקי, שציין, כי בכמה אגודות נעשית פעולה רצופה בין הנוער. בראשון-לציון הקים ש. שלמוני, חבר הוועד הפועל שני חוגים בולאים בשני בתי-ספר. התלמידים העוסקים בנושא זה עברו בחינות שנרשמו בתעודות שלהם. גם אגודת הבולאים בנתניה פועלת בקרב הנוער. בכלל זה בבית הספר "אורט", בשני בתי ספר יסודיים ובשני בתי ספר תיכוניים, בנתניה.

טשסלי, ברק, שטקל, סונדק ושליט. א. לין
נבחר לדובר ההתאחדות.

⊙ באגודות ⊙

מדליה ע"ש קורן ז"ל

מדליה על פעילות בולאית, ע"ש י. קורן
ז"ל, תוענק לראשונה במסגרת תערוכת "תביר"
בפסח השנה.

תל-אביב

באגודת בולאי ת"א יתקיים ב-3 באפריל
ערב שאלות ותשובות עם מנהל השרות הבו-
לאי, מר משה כהן. המפגש יתחיל בשעה 18.00
במועדון האגודה ברח' הס 16.

ראשון-לציון

באספה השנתית באגודת בולאי ראשון-לציון
שהתקיימה ב-20 בפברואר נמסר דו"ח פעו-
לות ונבחר ועד חדש ובו: ש. שלמוני – יו"ר;
ר. בלאו ומיכה סנדו – חברים. שפיר ולוין
נבחרו לוועדת ביקורת.

היה דיון על הפעולות בחוגי הנוער בבתי-
הספר, הכנות לתערוכה ודו"ח על פעולות ה-
התאחדות.

בראשון לציון פועלים שני חוגי נוער: בבי"ס
"חביב" במסגרת בית התלמיד ומתקיימת פעו-
לה בולאית פעמיים בשבוע. בבי"ס "רעות"
נעשית פעולה בולאית במסגרת הנושא 30 שנה
למדינה. שתי הפעולות מתבצעות בהדרכתו
של ש. שלמוני, יו"ר האגודה וחבר בוועד ה-
פועל של ההתאחדות.

אשדוד

בחודש ינואר התקיימה האסיפה השנתית
של אגודת בולאי אשדוד. החבר טרודלר סיכם
את הפעילות של השנה שחלפה בדברי הספד
על מותו של בנימין כהן ז"ל, יו"ר אגודת ה-
בולאים באשדוד ועמד על האבידה הגדולה של
הפילטליה באשדוד.

לועד החדש נבחרו: טרודלר גלעד – יו"ר,
וילנסקי אברהם – סגן יו"ר, קליין לדוביק –
מזכיר וגזבר.

המעוניינים בפרטים יפנו לת.ד. 2354,
אשדוד.

ירושלים

חוג לתולדות הדואר של א"י

ביוזמתם של כמה חברים מהאגודה הבול-
אית הירושלמית הוקם חוג לתולדות הדואר
של א"י (Postal History of the Holy Land),
שמטרתו, בדומה לחוגים דומים הקיימים זה
מכבר בחו"ל, לעודד ולטפח את האסוף וה-
מחקר של ההיסטוריה של הדואר בא"י בכל
התקופות.

החוג יתכנס פעם בחודש ובפגישות אלו יוצג
ע"י החברים או מרצים מוזמנים חומר בעל
עניין לנושא, תנתנה הרצאות ויוחלפו אינפור-
מציה וחומר בולאי בין חברי החוג.
בתוכנית להוציא לאור, במשך הזמן, מחק-
רים ותגליות חדשות של חברי החוג בנושאי
תולדות הדואר של א"י.

הרצאתו של ד"ר י. וואלק בנושא "הדואר
הירדני ביוני 67" תתקיים ב-16 במאדס.

לחוג מוזמנים בזה אספנים מכל הארץ, שיש
להם עניין וידע בנושא הנדון. נא להתקשר
עם מר ב. גרוסר, ת.ד. 4170, ירושלים
(טל. 63396) או עם ד"ר צ. שמעוני, ת.ד.
10175, ירושלים (טל. 711719).

לוועד החוג נבחרו: ב. גרוסר – יו"ר, ד"ר
שמעוני – מזכיר וע. גלסמן – חבר.

(המשך מעמוד 18)

"נתניה 76" היתה לשירות הבולאי הכנסה יותר
ממיליון לירות...

בתום הדיון נבחר מחדש משה ויגוצקי פה-
אחד כנשיא ההתאחדות. כן נבחר ועד פועל
של 13 חברים. עם התפטרותו של מזכיר ה-
התאחדות דב ניר, נבחר במקומו רפאל נחום,
מתל-אביב. נבחרה ועדת ביקורת של שלושה
חברים – דוד גפן, לביא בלאו וי. בר-אילן.
נבחר גם בית דין כבוד.

לועד הפועל נבחרו: מ. ויגוצקי – יו"ר;
אוקו וא. קנר – סגנים, סינק, חרמון, ארצי,

איספו בולי דואר ישראל

דפית-הזכרון לתערוכת "תביר 78"

מתוך גליון בולי יום הזכרון

השרות הבולאי

ירושלים, תל-אביב, יפו, חיפה, טבריה,
נהריה, קרית-שמונה, עפולה, נתניה,
רחובות, אשקלון, באר-שבע, אילת,
נ. ת. לוד.

הבא לביתך תחביב
אמיתי — היה מנוי
בשירות הבולאי